

Piaskowski, Jerzy

Czterdziesta rocznica założenia Eisenbibliothek w Langwiesen koło Schaffhausen (Szwajcaria)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 34/2, 415-416

1989

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

se i wytworzonych metodą pośrednią (wielki piec — fryszerka) i E. Nosek (wspólne opracowanie z St. Miczulskim) *Cacciowie w Polsce. Historia pierwszego wielkiego pieca w Polsce*. Tematykę historii hutnictwa żelaza przedstawili w dalszych referatach autorzy włoscy (G. Ferni), m. in. omawiając technikę katalońską (L. Salvi) i katalońsko-liguryjską (P. Rossi) oraz produkcję żelaza w Locarno Valsesia (M. Tizzoni). Ponadto obróbkę metalu w arsenałach w Turynie w XVIII w. przedstawił V. Marchis). Przewidziany w programie referat o technologii przeróbki złota w Valle Anzasca nie został wygłoszony.

W trzecim dniu obrad uczestnicy Sympozjum zwiedzili dawne tereny wydobycia rudy żelaznej i pozostałości dawnego zakładu wielkopiecowego w Dezzo, kuźnię i młyn z napędem wodnym oraz muzeum etnograficzne w Schilpario, posiadające, m. in. liczne okazy związane z dawnym hutnictwem.

W czwartym i ostatnim dniu obrad historycy włoscy referowali problemy hutnictwa żelaza we Włoszech w X-XI w. (C. Liborio, T. Marini, A. Storti), a w szczególności na Sycylii (S. Florilla) i w Toskanii (R. Francovich, T. Mannoni) oraz w rejonie Alp (R. Vergani). Technikę wytopu żelaza w niskich piecach korsykańskich w XVI-XIX wieku przedstawił M. Mattioli.

Dalsze referaty wygłosili: R. Pleiner (ČSRS) *Technologia wczesnośredniowiecznych kowali w Pradze*, J. Gömöri (Węgry) *Produkcja żelaza na Węgrzech w XVI-XVIII w.* i H. Moesta (Rep. Federalna Niemiec) *Zgrzewanie stali i miecze japońskie*.

Obecnie Muzeum Archeologiczne w Krakowie rozpoczęło przygotowania do następnego sympozjum Komisji, jakie odbędzie się w Kielcach w połowie września 1989 r.

Jerzy Piaskowski
(Kraków)

CZTERDZIESTA ROCZNICA ZAŁOŻENIA EISENBIBLIOTHEK W LANGWIESEN KOŁO SCHAFFHAUSEN (SZWAJCARIA)

W dniu 31 grudnia 1948 roku, firma Georg Fischer A. G. w Schaffhausen (Szwajcaria), znany w świecie producent maszyn i aparatury odlewniczej (m. in. linii automatycznych i aparatury do badań piasków i mas formierskich) utworzyła fundację pod nazwą „Eisenbibliothek Stiftung der Georg Fischer Aktiengesellschaft”.

Od tego czasu biblioteka, utworzona w zabytkowym klasztorze w Langwiesen koło Schaffhausen kolekcjonuje dawne dzieła, dotyczące metalurgii żelaza oraz nauk pokrewnych, jak geologia, mineralogia i górnictwo. Biblioteka jest zobowiązana do nieodpłatnego udostępniania posiadanych dzieł wszystkim zainteresowanym, oraz do fundowania stypendiów absolwentom wyższych i średnich szkół, pragnącym pracować nad historią metalurgii żelaza.

Zgodnie z postanowieniami statutu Zarząd fundacji składa się z 3-5 osób, posiada do pomocy radę, liczącą 8-15 członków.

Biblioteka zgromadziła już około 35 000 tytułów, przede wszystkim dzieł z XVI-XX wieku, w tym także różnych rękopisów i opracowań monograficznych, dotyczących historii hutnictwa żelaza.

Wśród nich znalazły się tak wybitne dzieła jak: V. Biringuccio *De la Pirotechnia* (1540), G. Agricola *De re metallica* (1556), Albert Wielki *De mineralibus* (1559), C. Gesner *De omni rerum fossilium* (1565), L. Ercker *Beschreibung der allerfürnemisten mineralischen Ertzt und Bergwerksarten* (1574), a także liczne encyklope-

die, począwszy od dzieł Bartłomieja Anglika *De proprietatibus rerum* (1482), Diderot'a i d'Alemberta *Encyclopaedie ou Dictionnaire raisonné ...* (1751-1780), J. G. Krünitza *Oeconomische Encyclopädie* (1773-1858) i in.

Biblioteka posiada również zbiór najdawniejszych czasopism naukowych, jak „Histoire de l'Academie Royale des Sciences”, „Mechanic's Magazine”, „Scientific American” i in. Organizuje nadto specjalne konferencje naukowe poświęcone perspektywicznym i ogólnospołecznym problemom rozwoju nauki i techniki. Np. w dn. 4-5 września 1987 r. odbyła się konferencja *Historia techniki i akceptacji techniki. O akceptacji techniki z historycznego i współczesnego punktu widzenia.*

Eisenbibliothek wydaje periodyk „Ferrum”, w którym publikowane są artykuły i referaty poświęcone wspomnianym zagadnieniom. Ostatni zeszyt z połowy 1988 r. zawiera publikacje, związane z jubileuszem biblioteki.

Jerzy Piaskowski
(Kraków)

DO CZYTELNIKÓW

HISTORIA NAUKI WŚRÓD NAUK HUMANISTYCZNYCH

Redakcja „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” zamierza wprowadzić nowy dział pod powyższym tytułem. W dziale tym znaleźć mogą miejsce wypowiedzi dotyczące pozycji, roli i zadań historii nauki wśród innych nauk humanistycznych. Za godne rozważenia i analizy w pierwszej kolejności wydają się być następujące zagadnienia:

- sposoby uprawiania historii nauki (historii nauk)
- podstawowe pojęcia historii nauki
- pola badawcze współczesnej historii nauki
- potrzeby i zależności instytucjonalne historii nauki
- związki historii nauki z innymi dyscyplinami humanistycznymi

Redakcja prosi Czytelników o wypowiedzi w postaci rozpraw, artykułów dyskusyjnych i przyczynków dotyczących wymienionych wyżej zagadnień, a także innych związanych z problematyką historii nauki. Wypowiedzi będą drukowane w Kwartalniku.

(Red.)